

виявляє себе у найрізноманітніших комбінаціях: симетрична повторюваність однотипних синтаксичних структур, ізоколот, полісиндетон, анномінація, анафора, рефрен, лейтмотив. Узагальнюючи, виділяємо кілька основних функцій, які виконує повтор у новелах Марка Черемшини: композиційна, ритмомелодична (ритмізуюча та ретардаційна), актуалізаційна (смысловидільна).

СЛОВОТВІРНІ МОДЕЛІ ВІДЗООНІМНИХ ПРИКМЕТНИКІВ У СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ

Уляна Крілик,

V курс, філологічний факультет.

Науковий керівник – Пелехата О.М.,

кандидат філологічних наук, доцент.

Однією з актуальних проблем словотвору є опис формально-значеннєвих зв'язків між похідним і твірним словом. В українському мовознавстві її досліджували у свій час І.Ковалик, В.Горпинич, В.Грещук, М.Голянич, М.Лесюк, П.Білоусенко та інші. Словотвір прикметників та відприкметниковий словотвір був предметом зацікавлень професорів А.Гриценка та В.Грещука; у польській мові ним займалися М.Гавелко, Р.Гжегорчикова, А.Нагурко, А.Сечковський, Т.Смулкова, Д.Текель, С.Шліферштейнова тощо. Ми пропонуємо спробу аналізу прикметників, утворених від назв тварин у польській мові (*wilczy, kleszczaty, krokodyli, szczypawkowaty* і под.). Матеріал для дослідження вибраний з 11-томного словника польської мови за редакцією В.Дорошевського.

Серед структур проаналізованих прикметників ми виокремили такі словотвірні моделі: «SO+-owaty»¹ (*barsukowaty, chomikowaty*), «SO+-i/y» (*owczy, wroni*), «SO+-owy» (*orłowy, węzowy*), «SO+-asty» (*małpiasty*), «SO+-ny» (*zwierzynny*), «SO+-aty» (*myszaty*). Значна група відзооформних прикметників утворюється основоскладанням (*rybodajny, małpokształtny* тощо).

Проаналізуємо одну з найпродуктивніших моделей, модель «SO+-owaty». Переважна більшість прикметників на -owaty утворена від односкладових основ (*czaplowaty, słoniowaty* < *czapla, słoń*). Як твірні основи тут домінують іменники чоловічого роду, а іменників жіночого роду лише декілька (*źmija, małpa, wrona, świnka, pszczoła, czapla, kaczka, mysz*). Група прикметників, що утворена від багатоскладових основ, набагато менша, причому це основи переважно жіночого роду (*szczypawkowaty, wiewiórkowaty, łasicowaty, salamandrowaty* < *szczypawka, wiewiórka, łasica, salamandra*).

¹ SO – субстантивна основа.

Що ж до лексичного значення, то всі прикметники на *-owaty* можна поділити на три групи. До першої належать прикметники, утворені від назв тварин, які живляться тільки у множині і позначають цілі класи, ряди чи родини тварин: *sokołowaty* zool. Zwykle w lm «Falconidae, rodzina ptaków, obejmująca orły, myszolowy, jastrzębie i sokoły właściwe». Серед прикметників цієї групи є такі, словникове визначення яких вказує не тільки на приналежність до певного класу, ряду чи родини, але й подає детальний опис їх зовнішнього вигляду, зазначає важливість їх господарського значення, територію поширення і кількість: *łososiowaty* zwykle w lm «Salmonidae, rodzina ryb kostnoszkieletowych, o wydłużonym tułowi, pokrytym dobrze rozwiniętymi łuskami; ważna gospodarczo, obejmuje liczne gatunki, zamieszkujące morza i rzeki Europy, Azji północnej, śródowej i Ameryki północnej».

У другу групу об'єднуються прикметники на *-owaty*, які мають значення «властивий означуваному слову, подібний до означуваного слова, такий, що має риси означуваного слова»: *borsukowaty* -aci «przypominający borsuka; niezgrabny, ponury, skryty, lubiący samotność». Сюди належать такі прикметники, як: *fokowaty*, *gryzoniowaty*, *wężowaty*, *mięcza-kowaty*, *śloniowaty*, *niedźwiedziowaty*, *jaszczurowaty*, *szczeniakowaty*.

Третя група – це прикметники, що мають по два значення. Більшість з них поєднує значення подібності і приналежності до означуваного предмета із значенням класу, ряду чи родини тварин, причому значення подібності і приналежності є основним: *wężykowaty* 1. «podobny z kształtu i ruchów do pełzającego węża, wydłużony, wijący się, kręty, zygzagowaty»; 2. «zool. zwykle w lm wężykowate «Clauconiidae, rodzina węzów owadożernych, należących do najmniejszych; obejmuje liczne gatunki, występujące w Afryce, południowo-zachodniej Azji i Ameryce».

Унаслідок того, що всі прикметники на *-owaty* утворені прямим додаванням цього суфікса до іменникової основи, чергування мають місце тільки в поодиноких випадках: *e* // *Ø* (*wróbel-wróblowaty*), *ó* // *o* (*sokół-sokołowaty*), *p* // *p'* (*karp-karpłowaty*) та деякі інші.

Як свідчить досліджуваний матеріал, суфікс *-owaty* у сучасній польській мові є досить продуктивним.